

Tefsir Araştırmalarında Yöntem: Temel Kavramlar, Araştırma Süreçleri, Paradigma, Yöntem ve Teknikler, Sümeyye Sevinç, (Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2023), 109 sayfa, ISBN: 978-625-6587-44-1

Sefanur ÇELİKTAŞ^{ID}

Dr., Bağımsız Araştırmacı, Konya, Türkiye
PhD, Independent Researcher, Konya, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6678-793X> | sfnr23@gmail.com

Makale Bilgileri	Öz
<p>Makale Geçmişi Geliş: 18.02.2024 Kabul: 29.10.2024 Yayın: 30.12.2024</p> <p>Anahtar Kelimeler: Tefsir, Tefsir Araştırmalarında Yöntem, Akademik Araştırma, Araştırma Teknikleri, Tefsir Çalışmaları.</p>	<p>Akademik çalışmaların sistematik bir şekilde telifi için araştırmacıların bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini bilmeleri elzemdir. Her disiplinin takip ettiği kendine özgü araştırma yöntemleri vardır. Bu yöntemler gerek Batı'da gerek Doğu'da gerekse ülkemizde akademik çalışmaların belli bir standardı yakalayabilmesi için gereklidir. Araştırma yöntemlerinin neredeyse tamamı Batı'da mevcut bulunan disiplinlerin belli bir plan dahilinde, daha sistematik araştırma yapılması amacıyla oluşturulmuş ve Batılı araştırmacıların eliyle şekillenmiştir. Bu yüzden Sosyal Bilimlerin kullandığı yöntem, teknik ve kuramların İlâhiyat araştırmalarında, özellikle Temel İslam Bilimleri alanında uygulanması sorunuyla karşı karşıyayız. Sosyal Bilimler alanındaki araştırma yöntemleri nitel, nicel ve karma gibi temel sınıflandırma içerisinde birçok alt dala ayrılmaktadır. Temel İslam Bilimleri de bu yöntemlerden tamamen uzak bir disiplin değildir. Bu yöntemlerin tamamı olmasa da bir kısmı Temel İslam Bilimlerindeki çalışmalara uygulanabilir şekildedir. Bu noktada Sümeyye Sevinç'in Tefsir Araştırmalarında Yöntem isimli kitabı başta tefsir çalışmaları olmak üzere Temel İslam Bilimleri alanındaki disiplinlerde karşılaşılan yöntem meselesine dikkat çekmektedir. Giriş, dört bölüm ve sonuçtan oluşan bu çalışma, Sosyal Bilimlerin genelinde kullanılan yöntemlerin aslında başta tefsir olmak üzere Temel İslam Bilimleri alanında da kullanılabileceğini tablolar ve örnekler eşliğinde göstermeyi hedeflemektedir.</p>

Tefsir Araştırmalarında Yöntem: Temel Kavramlar, Araştırma Süreçleri, Paradigma, Yöntem ve Teknikler, Sümeyye Sevinç, (Ankara: İlâhiyât Yayın, 2023), 109 pages, ISBN: 978-625-6587-44-1

Article Info	Abstract
<p>Article History Received: 18.02.2024 Accepted: 29.10.2024 Published: 30.12.2024</p> <p>Keywords: Tafsir, Method in Tafsir Research, Academic Research, Research Techniques, Tafsir Studies.</p>	<p>It is essential for researchers to know the methods and techniques of scientific research in order to produce academic studies systematically. Each discipline follows research methods, specific to its own nature. These methods are necessary for academic studies to catch up with a certain standard both in the West and East or our country. Almost all of the research methods have been created and shaped by Western researchers in order to conduct more systematic research within a specific plan of the disciplines existing in the West. Therefore, we are confronted with the problem of applying methods, techniques, and theories used in the Social Sciences to theology research, especially in the field of Basic Islamic Sciences. Research methods in the field of Social Sciences are divided into many sub-branches within the basic classification, such as qualitative, quantitative, and hybrid approaches. Basic Islamic Sciences is not a discipline completely distant from these methods. Some, if not all, of these methods are feasible for studies in Basic Islamic Sciences. At this point, the book of Sümeyye Sevinç titled Method in Tafsir Research draws attention to the methodological issues encountered in the disciplines of Basic Islamic Sciences, especially in tafsir studies. This study, comprising an introduction, four chapters, and a conclusion, demonstrates with tables and examples how methods used in Social Sciences can actually be used in the field of Basic Islamic Sciences, especially in tafsir.</p>

Atıf/Citation: Sefanur, Çeliktaş. "Tefsir Araştırmalarında Yöntem: Temel Kavramlar, Araştırma Süreçleri, Paradigma, Yöntem ve Teknikler, Sümeyye Sevinç, (Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2023), 109 sayfa, ISBN: 978-625-6587-44-1". *Akif* 54/2, (2024), 424-429. <https://doi.org/10.51121/akif.2024.73>

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)" / Bu makale, [Atıf-GayriTicari \(CC BY-NC 4.0\) Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) altında lisanslanmıştır."

Türkiye’de lisansüstü eğitimlerde sosyal, sağlık ve fen bilimleri alanlarında çalışmalar yapacak öğrencilere araştırma yöntem ve tekniklerini içeren eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlerde araştırma teknik ve yöntemleri genel hatlarıyla ele alınmakta ve bu konuları ihtiva eden kitaplar öğrencilere tavsiye edilmektedir. Larry B. Christensen, R. Burke Johnson, Lisa A. Turner’in hazırladıkları *Research Methods Design and Analysis* çalışması, Cathy Urquhart’ın *Grounded Theory for Qualitative Research* ve belki de bu alanda en çok başvurulan John W. Creswell’in *Research Design* gibi çalışmaları araştırma teknik ve yöntemlerinden bahseden kitaplardır.¹ Söz konusu kitaplardan Temel İslam Bilimlerinde yer alan öğrencilerin diğer bilim alanlarındaki öğrenciler kadar faydalanamadıkları görülmektedir. Zira, öğrenciler mevcut araştırma yöntem ve tekniklerini Temel İslam Bilimleri alanına uygulamakta sorun yaşamaktadır. Öğrenciler, bu sorunu İlâhiyat alanına yakın olan disiplinlerin (tarih, felsefe, psikoloji, sosyoloji) kullandıkları yöntemlere yönelerek aşmaya çalışmaktadır. Ancak bu yöntemler de çoğu zaman çalışmanın başından sonuna kadar kurallara uygun bir şekilde uygulanmamaktadır. Bunun en önemli sebebi akademik çalışmalarda “giriş” bölümünün en son yazılmasına yönelik verilen tavsiyelerdir. Hâlbuki diğer bilim dalları ilk olarak araştırma yöntemini belirleyip, araştırmanın problemi, konusu, amacı, önemi, sınırlılıkları, hipotezleri vs. tespit ettikten sonra çalışmalarına başlamaktadır. Bu şekilde başlayan bir çalışmanın sınırlarını aşmayacağı ve sonuca daha sistemli bir şekilde varacağı aşikardır. Bir tür pusula görevi gören “giriş” bölümüne, Temel İslam Bilimlerinde gerektiği önemin gösterilmemesi akademik çalışmaların bilimsel standartlara ulaşmasına engel teşkil etmektedir.

Temel İslam Bilimleri alanındaki bu sorunu aşmayı ve akademik yazıma bir yöntem kazandırmayı hedefleyen birtakım çalışmalar kaleme alınmıştır. Örneğin, Yusuf Ziya Kavakçı’nın *İslam Araştırmalarında Usûl* adlı çalışması bu alanın ilk örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir.² Adil Çiftçi’nin *Nasıl Bir Sosyal Bilim: Temel Sorunlar ve Yaklaşımlar*, Zeki Arslantürk’ün *Sosyal Bilimciler için Araştırma Metod ve Teknikleri*, Recep Ardoğan’ın editörlüğünde hazırlanan *İslam İlimlerinde Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, Şaban Öz’ün *Araştırma Yöntem ve Teknikleri* bu alanda kaleme alınan çalışmalardandır.³ Bu çalışmaların ortak özellikleri lisansüstü öğrencilere akademik yazım hususunda bilgiler sunmayı amaçlamalarıdır. Bu bilgiler içerisinde bir araştırmanın temel özellikleri, kütüphane kullanımı gibi veri toplamaya dair genel bilgiler, araştırmalarda kaynak gösterimi ve akademik yazı yazmanın genel özelliklerine temas edilmektedir. Ayrıca kısmî olarak dijital araştırma yöntemlerine de değinildiği görülmektedir. Söz konusu çalışmalar araştırmacılara akademik çalışmalar hakkında pratik bilgiler sunması açısından faydalar sağlamaktadır. Yukarıda saymış olduğumuz çalışmalara ilave olarak Harun Ögmüş’ün *İlâhiyat Araştırmaları Kılavuzu* adlı eseri de ilmî çalışmaların özünü oluşturan konu seçimini, akademik üslubu, araştırmanın taslak ve planını, kaynak kullanımında dikkat edilmesi gereken hususları ve etik ihlale yol açan sebepleri konu edinmektedir.⁴ Sosyal Bilimler ve İlâhiyat alanındaki akademik araştırma yöntemlerini konu edinen çalışmalara ek olarak tefsir alanındaki araştırmalara odaklanan çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Celil Kiraz’ın *Tefsir İlminde Araştırma Yöntemleri: Tefsir Lisansüstü*

¹ Larry B. Christensen vd., *Research Methods Design and Analysis*, çev. ed. Ahmet Aypay (Ankara: Anı Yayıncılık, 2020); Cathy Urquhart, *Grounded Theory for Qualitative Research*, çev. Züleyha Ünlü - Erkan Külekçi (Ankara: Anı Yayıncılık, 2018); John W. Creswell, *Research Design: Quantitative and Mixed Methods Approaches*, çev. ed. Selçuk Beşir Demir (Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık, 2017).

² Ziya Kavakçı, *İslam Araştırmalarında Usul* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1976).

³ Adil Çiftçi, *Nasıl Bir Sosyal Bilim: Temel Sorunlar ve Yaklaşımlar* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2016); Zeki Arslantürk, *Sosyal Bilimciler için Araştırma Metod ve Teknikleri* (İstanbul: Çamlıca Yayınları, 2008); ed. Recep Ardoğan, *İslam İlimlerinde Araştırma Yöntem ve Teknikleri* (İstanbul: KLM Yayınları, 2022); Şaban Öz, *Araştırma Yöntem ve Teknikleri* (İstanbul: Neva Yayınları, 2015).

⁴ Harun Ögmüş, *İlâhiyat Araştırmaları Kılavuzu* (İstanbul: Hikmetevi Yayınları, 2021).

Öğrenciler için Yöntem ve Literatür Bilgisi adlı eseri zikredilebilir. Bu çalışma, kitap veya tez yazmada hazırlık aşamalarından, literatür taramasına dair bilgilerden, araştırma konusunun tespitlerinden, araştırmanın planını yapmaya dair ön hazırlık bilgilerinden bahsetmektedir. Akabinde kitap veya tezin yazım aşamaları olan giriş, gelişme, başlıklandırma, kaynak gösterimi, sonuç ve eklere dair açıklamalarda bulunmaktadır.⁵

Yukarıda genel hatlarıyla bahsettiğimiz araştırma yöntem ve tekniklerine dair kaleme alınan çalışmaların her biri akademik çalışmaların temel problemlerine odaklanmakta ve akademik yazım şekline standart kazandırmayı hedeflemektedir. Ancak Sosyal Bilimlerin başvurduğu nitel, nicel, karma yöntemleri ve bu yöntemlerin alt dalları ya konu edilmemekte ya da kendilerinden kısaca bahsedilmektedir. Dolayısıyla akademik yazım şekli ve muhtevasına standart kazandırılmaya çalışılsa da yöntem konusu göz ardı edilmektedir. Bu noktada Sümeyye Sevinç'in *Tefsir Araştırmalarında Yöntem* adlı çalışması Sosyal Bilimlerde kullanılan araştırma yöntemlerini ele almasıyla öne çıkmakta ve bu yöntemlerin Temel İslam Bilimlerine nasıl uygulandığını göstermesiyle diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.⁶ Tefsir başta olmak üzere Temel İslam Bilimlerindeki yöntem meselesine değinen Sümeyye Sevinç, araştırmalarda "giriş" bölümündeki problemlere dikkat çekmekte ve bu bölümün standartlara uygun bir şekilde nasıl yazılması gerektiği üzerinde durmaktadır.

Yazar, kitabın giriş kısmında Temel İslam Bilimlerinin aksine Felsefe ve Din Bilimleri alanlarındaki araştırmacıların yöntemle ilgili zengin bir literatürden istifade ettiklerini ve araştırmalarında bu yöntemleri kullandıklarını belirtmektedir. Temel İslam Bilimlerinde bulunan araştırmacıların ise, yöntemle ilgili literatürün geleneksel kaynaklara hitap etmediğine dair düşünceler taşıdıklarını dile getirmektedir. Dolayısıyla Temel İslam Bilimleri alanındaki araştırmacıların aynı araştırma yöntemlerinden istifade ederken karşılaştığı zorluklardan bahsetmektedir. Bu zorluğun bir sonucu olarak başta tefsir araştırmacıları olmak üzere Temel İslam Bilimleri bölümündeki araştırmacılar yöntem meselesi üzerinde ciddi bir şekilde durmamaktadır. Bundan dolayı yazar, Felsefe ve Din Bilimi sahasında çalışanların Temel İslam Bilimlerindeki çalışmaları yetersiz gördüklerini ve kendilerini Sosyal Bilimler ile Temel İslam Bilimleri arasında bir yerde konumlandıklarını belirtmektedir. Temel İslam Bilimlerindeki yöntem meselesine dikkat çekerek farkındalık oluşturmayı hedefleyen yazar, "doküman inceleme" ve "betimsel analiz" yöntemlerini kullanarak tefsir özelinde vereceği örneklerden hareketle çalışmasını kaleme aldığını belirtmektedir.

Birinci bölümde "Bilimsel Araştırmalar ve Tefsir Araştırmaları" genel başlığı altında bilimsel araştırmanın tanımını, bilimsel araştırmalarda kullanılan temel kavramları (araştırma ve hipotez, paradigma, evren ve örneklem, değişken ve sayıltı, kontrol ve deney grubu, metot) kısa bir şekilde izah edilmektedir. Yazar, kavramları izah ederken genel örneklerle birlikte tefsir disiplinine ait örnekler de sunmaktadır. (s. 27, 28, 32) Bu yönüyle çalışma Temel İslam Bilimleri araştırmacılarına araştırma yöntemlerinin kullanılabilirliğini göstermektedir. Esasında yazarın araştırma yöntemleriyle ilgili verdiği birkaç örnek Temel İslam Bilimlerindeki birçok araştırma konusuna da kapı aralamaktadır. Nitekim, söz konusu araştırma yöntemlerinin kullanım örnekleri, zihinlerde farklı örneklerin canlanmasına sebep olmaktadır.

Bilimsel araştırma süreci, konu seçimi, araştırma sorusu, veri toplama, evren ve örneklem seçimi, analiz yöntemi seçimi, veri analizi, yorumlama ve raporlama başlıklarıyla bilimsel araştırma sürecinin kısaca tarifini yapan yazar, daha sonra tefsir araştırmalarının bilimsel araştırmalar arasındaki konumuna değinmektedir. Bununla birlikte yazar,

⁵ Celil Kiraz, *Tefsir İlminde Araştırma Yöntemleri: Tefsir Lisansüstü Öğrenciler İçin Yöntem ve Literatür Bilgisi* (Bursa: Emin Yayınları, 2023).

⁶ Sümeyye Sevinç, *Tefsir Araştırmalarında Yöntem: Temel Kavramlar, Araştırma Süreçleri, Paradigma, Yöntem ve Teknikler* (Ankara: İlâhiyât Yayın, 2023).

araştırmalardaki veri analizinin bilgisayar programları yardımıyla gerçekleştirilebileceğine de değinmektedir. Hatta yazarın bizzat kendisi *İbn Haldûn'da Tarih, Toplum ve Kur'an* adlı doktora çalışmasında kullandığı MAXQDA programından bir örnek paylaşmaktadır. Bu örnekte İbn Haldûn'un (ö. 808/1406) *Mukaddime*'sinde yer alan ayetlerin söz konusu program aracılığıyla incelendiğini göstermektedir.⁷ Bu şekilde yazar, dijital araştırmalardaki pratik tecrübesini tefsir araştırmacılarının istifadesine sunmakta ve araştırmalardaki veri analizlerinin pratik kullanımlarına işaret etmektedir. Bütün bunlar bize göstermektedir ki, gerek bilimsel araştırma yöntemleri gerekse dijital araştırmalar aslında tefsir çalışmalarında kullanılabilen metotlardır. Dolayısıyla ön yargı ile yaklaşılacak bilimsel araştırma metotları aslında araştırmacıları çıkmaza sürüklemekten ziyade araştırmayı kolaylaştıran ve araştırmanın sınırlarını belirleyen bir görev üstlenmektedir.

İkinci bölüme geldiğimizde yazar "Bilimsel Araştırmaların Teorik Yönü Açısından Tefsir Araştırmaları" genel başlığı altında bilimsel araştırmalarda mevcut olan felsefî varsayımlardan bahsetmektedir. Ontolojik, epistemolojik, aksiyolojik, retorik, metodolojik varsayımların soruları ve bu soruların bilimsel araştırmalara etkisi üzerinde kısaca durmaktadır. Devamında Sosyal Bilimler alanında öne çıkan paradigmalara zamana göre değişen etkilerine değindikten sonra tefsir araştırmalarında metin eleştirilerinin yapıldığı paradigmlar ve çağdaş dönemde yorumlayıcı ya da eleştirel yaklaşımların Kur'an yorumlarına etkisini ele almaktadır. Pozitivist paradigma, postpozitivist paradigma, sosyal yapılandırıcı paradigma, yorumlayıcı paradigma, feminist paradigma gibi paradigmları kısaca tanıtan yazar, bir tablo eşliğinde paradigmları mukayeseli bir şekilde özetlemektedir. Bu da okuyucuya paradigmlar arasındaki nüansları görebilmesi açısından pratik bir fayda sağlamaktadır. Yazar, bölümün sonunda felsefî yaklaşımlar ve paradigmların tefsir ilmine etkisini ve bu alandaki araştırmacıların çalışmalarına yansımalarını Nasr Hâmid Ebû Zeyd (1943-2010), Roger Garaudy (1913-2012), Hasan Hanefî (1935-2021), Farid Esack (d. 1955), Fatıma Mernissi (1940-2015), Hidayet Şefkatli Tuksal (d.1963) gibi seçtiği isimler üzerinden (s. 60, 61) örnekler vererek göstermektedir.

Üçüncü bölüm "Bilimsel Araştırmaların Pratik Yönü Açısından Tefsir Araştırmaları" genel başlığı yer almaktadır. İlk iki bölümde araştırma yöntemlerinin teorik yönünü ele alan yazarın, bu bölümde pratik uygulama kısmına geçtiği görülmektedir. Söz konusu bölümde "Literatür Değerlendirmesi" başlığı özellikle araştırmacılar için önem arz etmektedir. Nitekim akademik çalışmaların giriş bölümünde literatür değerlendirmelerinden ziyade literatür listesi yani kaynakça diyebileceğimiz türden listelerle karşılaşılmaktadır. Bu probleme dikkat çeken yazar, literatür değerlendirmesinin aslında mevcut literatürü ele almanın ötesinde bir işlevi bulunduğunu belirtmektedir. Bu işlev de yapılan araştırmanın mevcut literatür içerisindeki konumunu göstermesidir. Bu şekilde araştırmacı, çalışmasının mevcut literatüre sağlayacağı faydayı göstermiş olmaktadır. Araştırmacının literatür değerlendirmesi yapabilmesi için belli aşamalardan (literatür seçimi, kaynakların tanıtımı, kaynakların değerlendirilmesi) geçmesi gerekmektedir. Söz konusu aşamalarda araştırmacının kullandığı kaynaklar ise muhteva açısından, araştırma konusuyla ilgisi ve kaynağın güvenilirliği açısından incelenerek ele alınmalıdır. Ardından yazar "Araştırma Yöntemleri" başlığına geçmektedir. Bu başlıkta yazar, tefsir alanındaki araştırmacıların yöntem konusunda yetersiz kalmalarına dikkat çektikten sonra Sosyal Bilimlerin başvurduğu bilimsel araştırma yöntemlerinden tefsir disipliniyle ilgilendiren yöntemler özelinde tasnif yaptığını belirtmektedir. Bu tasnifi deneysel yöntem, nitel yöntem, nicel yöntem, karma yöntem, betimsel yöntem, alan araştırması, doküman inceleme, literatür tarama, metin analizi, kesitsel araştırma, tarihî araştırma, coğrafî araştırma

⁷ Sümeyye Sevinç, *İbn Haldûn'da Tarih, Toplum ve Kur'an* (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları, 2021).

gibi başlıklar altında incelemektedir. Bölümün sonunda “Araştırma Teknikleri”ni ele alan yazar, bu bölümde veri toplama ve analiz aşamasının pratik bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli olan araçlardan kısaca söz etmektedir: Veri toplama teknikleri (mülakat ve odak grup görüşmesi, anket, gözlem), veri çözümlene teknikleri (frekans/yüzde, T-testi, ANOVA, Ki-kare, korelasyon).

Dördüncü bölüm “Tefsir Araştırmalarının Geliştirilmesi Açısından Giriş ve Sonuç Bölümleri” başlığıyla sürdürölmektedir. İlk bölümlere göre daha spesifik olan bu bölümde yapılacak çalışmaların “giriş” bölümlerinin önemine değinilmektedir. Yazara göre bu bölüm, araştırmanın problemini, konusunu, amacını, kapsamını, literatür değlendirmesini, araştırmanın yöntem ve tekniklerini içermektedir. Bu içerik dışında “giriş” bölümünde mevzu bahis edilen diğer konuların karmaşaya neden olabileceğinden hareketle müstakil bölümlerde ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Araştırmanın bir diğer önemli kısmı olan “sonuç” bölümü ise, “giriş” bölümünde yer verilen araştırmanın konusu, amacı ve yöntemi okuyucuya tekrar hatırlatarak çalışmanın bulgu ve tespitlerinden sistematik olarak söz edilmesi gerektiğine temas etmektedir. Sonuç bölümünü bir ağacın meyvesine benzeten yazar, bu bölümde özetten ziyade araştırmanın tespit ve bulgularını içermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bundan dolayı “sonuç” bölümünde dipnotlar eşliğinde yeni bilgilerin verilmesi uygun görölmemektedir. Tüm bunlara ilaveten araştırmacının, çalışması üzerinde samimi bir değlendirme yapması gerekmektedir. Yapılacak çalışmalarla araştırmanın nasıl zenginleştirileceğine dair okuyucuları teşvik edici sözler söylemesi beklenmektedir.

Sonuç olarak, tefsir ilminin bilimsel araştırmalarda ne ölçütte kabul gördüğü soruları ekseninde ele alınan çalışma, araştırma yöntem ve tekniklerinin tefsir disiplini için uygulanma imkânı üzerinde durmaktadır. Buradan hareketle yazar, çalışma boyunca İlâhiyat alanına uygun, özellikle de tefsir ilmini içeren örnekler kapsamında araştırma yöntemlerini ele almaktadır. Verilen örneklerden hareketle bilimsel bir çalışmada araştırma yöntem ve tekniklerinin ne derecede önemli olduğı anlaşılmaktadır. Zira, araştırma yöntem ve teknikleri bir araştırmanın sınırlılıklarını ve denetlenebilmesini sağlamaktadır. Araştırmacıların başından sonuna kadar bir yöntemi takip etmesi bizleri daha makul sonuçlara ulaştıracaktır. Dolayısıyla hipotezlerin denetlemesini mümkün kılarak çalışmaya bilimsel bir özellik katacaktır.

Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin Temel İslam Bilimleri özelinde ele alınıp incelenmesi İlâhiyat çalışmaları açısından önem arz etmektedir. Eser, başta akademik çalışmalar olmak üzere özellikle tefsir araştırmalarına bilimsel bir yöntem kazandırmayı hedeflemesi açısından başvuru kaynağı olarak kullanılabilir. Bu yönüyle eser, başta tefsir araştırmaları olmak üzere Temel İslam Bilimlerinin diğer alanlarında karşılaşılan yöntem sorunlarına da yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte Türkiye’de yapılan akademik çalışmalar üzerinden örneklendirilerek genişletilecek bir çalışma, zihinde bu husustaki yöntem ve tekniklerin somutlaştırılmasını sağlaması açısından araştırmacılara yeni bir çalışma alanı açacaktır.

Funding / Finansman: This research received no external funding. / Bu araştırma herhangi bir diş fon almamıştır.

Conflicts of Interest / Çıkar Çatışması: The authors declare no conflict of interest. / Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Arslantürk, Zeki. *Sosyal Bilimciler İçin Araştırma Metod ve Teknikleri*. İstanbul: Çamlıca Yayınları, 2008.
- Christensen vd., Larry B. *Research Methods Design and Analysis*. çev. ed. Ahmet Aypay. Ankara: Anı Yayıncılık, 2020.
- Creswell, John W. *Research Design: Quantitative and Mixed Methods Approaches*. çev. ed. Selçuk Beşir Demir. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık, 2017.
- Çiftçi, Adil. *Nasıl Bir Sosyal Bilim: Temel Sorunlar ve Yaklaşımlar*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2016.
- ed. Recep Ardoğan. *İslam İlimlerinde Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. KLM Yayınları, 2022.
- Kavakçı, Ziya. *İslam Araştırmalarında Usul*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1976.
- Kiraz, Celil. *Tefsir İlminde Araştırma Yöntemleri: Tefsir Lisansüstü Öğrenciler İçin Yöntem ve Literatür Bilgisi*. Bursa: Emin Yayınları, 2023.
- Öğmüş, Harun. *İlâhiyat Araştırmaları Kılavuzu*. İstanbul: Hikmetevi Yayınları, 2021.
- Öz, Şaban. *Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Neva Yayınları, 2015.
- Sevinç, Sümeyye. *İbn Haldûn'da Tarih, Toplum ve Kur'an*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlâhiyat Vakfı Yayınları, 2021.
- Sevinç, Sümeyye. *Tefsir Araştırmalarında Yöntem: Temel Kavramlar, Araştırma Süreçleri, Paradigma, Yöntem ve Teknikler*. Ankara: İlâhiyât Yayın, 2023.
- Urquhart, Cathy. *Grounded Theory for Qualitative Research*. çev. Züleyha Ünlü - Erkan Külekçi. Ankara: Anı Yayıncılık, 2018.